

FRUITTEELT KOERIER

'Maar gauw naar een nieuw seizoen...'

Medewerkers van sorteer- en koelbedrijf 't Goy (U.) halen zakjes Jonagold (70-80) van de tassenlijn en stapelen ze in de fust. De partij is bestemd voor Plus en gaat volgens mede-eigenaar Anton van Wijk voor 'afbraakprijzen' weg. „Met de Jonagold zitten we echt in een diep gat. Wat dat betreft moeten we maar gauw naar een nieuw seizoen”, zegt Van Wijk. Met prijzen van rond de 30 cent per kilo worden de pluk-, sorteer- en koelkosten volgens hem niet of amper goed gemaakt. „Reken tien cent voor het plukken en 18 tot 19 cent voor het koelen en sorteren. Dan hoef je geen groot rekenaar te zijn om in te zien dat er echt niks overschiet”, zegt hij. Belangrijkste reden voor de belabberde prijzen voor Jonagold is de concurrentie vanuit Polen. „Maar ja, die telers moeten toch ergens heen met hun appels...”, aldus Van Wijk.

'ETHREL PRIMA BASIS VOOR STABIELE VRUCHTDUNNING'

Het afgelopen seizoen voerde DLV Plant een vruchtdunningsproef uit in peer. Daaruit blijkt onder meer dat Ethrel een prima basis is voor een stabiele en veilige vruchtdunning. DLV-adviseur René Bal licht de resultaten toe en geeft tips over een goede toepassing.

[Meer op pagina 3](#)

'MEELDAUW ONDER CONTROLE MET STRAK SPUITSHEMA'

„Eerst zorgvuldig de meeldauwpluimen wegnippen en vervolgens een strak spuitschema aanhouden. Wie deze strategie volgt, hoeft in mijn ogen geen last te hebben van meeldauw”, zegt Teunis Timmerman in IJzendoorn (Gld.). Zelf start hij het seizoen standaard met twee keer Luna PRIVILEGE. „Daarmee ga ik elk risico op meeldauw uit de weg.”

[Meer op pagina 4](#)

'Terugkerende bloedluis vraagt om stevige aanpak'

„Waarom komt bloedluis op dat ene perceel telkens weer terug en is het op andere percelen vrijwel nooit een probleem? De aanplant, de ligging, de grond en de biologie; die zijn allemaal hetzelfde. En ook de behandeling wijkt niet af van andere appelpercelen. En toch keert bloedluis op één perceel telkens weer terug. Zeg het maar hoe dat komt...”

Fruitteler Rudi Slabbekoorn (foto links) uit Driewegen (Zld.) legt de vraag weliswaar op tafel, maar weet zelf maar al te goed dat er niet zomaar een antwoord is. Bloedluis is en blijft een grillige plaag die lang niet altijd te achterhalen is. „Daarom kunnen we beter vooruit kijken en maatregelen nemen om plaag beheersbaar te maken”, zegt adviseur Andries Goeree van De Witte Agro, die ook bij het gesprek aanwezig is. Volgens hem is bloedluis goed te beheersen, mits de bespuitingen goed op elkaar én op de biologie aansluiten. Afgelopen jaar was dat moeilijk vanwege het grillige weer, zo erkent de adviseur. „De aansluiting met de biologie was niet ideaal, waardoor we her en der toch weer een flinke toename van bloedluis hebben gezien.”

'Jammer dat we Movento zo vroeg in moesten zetten', lees verder op pagina 3.

'Zwartvruchtrot hoeft geen probleem te zijn'

'Kijk naar de historie van je percelen, hou de actuele ziektedruk in de gaten en begin op tijd met spuiten - wanneer de jonge vruchtbeginsels tevoorschijn komen. Hou het schema daarna tien weken dekkend, dan hoeft zwartvruchtrot eigenlijk geen probleem te zijn.' Dat zegt Ferdy Tolhoek, fruitteeltadviseur bij CAF. Voor de beste middelenkeuze verwijst hij graag naar de veldproef 'bestrijding zwartvruchtrot' die het afgelopen jaar werd uitgevoerd. „Daarin zijn duidelijke verschillen in effectiviteit naar voren gekomen.”

'Bestrijding zwartvruchtrot vraagt om slimme middelenkeuze', lees verder op pagina 5.

'UITSTEKENDE RESULTATEN TEGEN VRUCHTROT'

[Meer op pagina 6](#)

SUZUKI-FRUITVLIEG: NOG HEEL VEEL VRAGEN...

In andere media wordt hij al 'Mister Suzuki-fruitvlieg' genoemd. En dat is niet zo vreemd, want PPO-onderzoeker Herman Helsen is hét aanspreekpunt als het om dit kleine, maar behoorlijk angst-aanjagende vliegje gaat. Het afgelopen jaar hebben vrijwel alle zacht- en steen-fruittelers ermee te maken gehad. „En de kans is heel reëel dat dat dit jaar weer gaat gebeuren”, aldus Helsen.

[Meer op pagina 7](#)

Blijf op de hoogte van de actuele zaken.
Volg ons op Twitter of Facebook:
BayercropNL

Movento: tegen moeilijk te raken insecten

Movento heeft zich de afgelopen jaren bewezen als effectieve bestrijder van appelbloedluis, roze appelluis, kommaschildluis en perenbladvlo. De werkzame stof spirotetramat wordt opgenomen en getransporteerd naar alle delen van de plant, waardoor zuigende insecten ook op moeilijke plaatsen worden bestreden.

Appel en peer

Zet Movento in appel in bij het begin van het uitzwermen van bloedluis. Bij peer toepassen op de eitop van de tweede generatie perenbladvlo. Galmuggen, kommaschildluis en andere zuigende insecten worden bij toepassing in de weken na de bloei ook bestreden. Bij een zware aantasting door bloedluis, perenbladvlo, galmuggen of kommaschildluis de bespuiting altijd herhalen.

Dosering: 0,1% of 1 l/ha.

Kers en pruim (onbedekte teelt)

Toepassen na de bloei op het moment dat de luizen nog niet zijn ingekruld. Bij een zware aantasting de bespuiting herhalen. Voor de bestrijding van de kersenvlieg Movento toepassen op het moment van de kleuring van de vruchten. In de meeste gevallen worden ook andere zuigende insecten uitstekend bestreden.

Dosering: 0,05% of 0,5 l/ha.

Movento heeft een uitstekende werking tegen appelbloedluis

De kracht van Movento

- Dubbel systemische werking: van blad naar blad en van wortel naar wortel
- Zeer breed werkingspectrum (o.a. appelbloedluis en perenbladvlo)
- Langdurige werking
- Past uitstekend in geïntegreerde teelten

Uw innovatie is geld waard!

Heeft u een vernieuwend idee voor de akker- of tuinbouw? Meld die dan aan bij het Innovatiefonds voor telers! U maakt dan kans op een financiële beloning van maximaal € 10.000 euro. Bovendien maakt u kans op de jaarlijkse award.

De innovatieprijs is een stimulans om uw innovatieve concept, product of dienst door te ontwikkelen voor toepassing op veel meer agrarische bedrijven. U kunt uw innovatieve ideeën het hele jaar inzenden.

Het Innovatiefonds is een initiatief van acht samenwerkende partners in de agrarische sector.

Hardfruitteler Wim van Wijk uit het Utrechtse 't Goy heeft van het Innovatiefonds voor telers 5.000 euro ontvangen. Zijn toepassing van spuiwater voor zijn boomgaarden noemde de jury 'een schoolvoorbeeld van innovatie'. Afvalwater krijgt de status van integrale en duurzame toepassing als onkruidbestrijder en meststof.

Sinds vijf jaar gebruikt appel- en perenteler Wim van Wijk spuiwater in zijn boomgaard. Primair wilde hij het toepassen als onkruidbestrijder en bladverteerder. Inmiddels ziet hij op basis van experimenten ook de voordelen van het product in combinatie met fertigatie en als bemester en bladverwijderaar. Van Wijk is met vijf andere fruittelers en een varkenshouder deelnemer in het praktijknetwerk Toepassing Spuiwater. De varkenshouder bracht Van Wijk op het idee van de spuiwatertoepassing. Dit restwater ontstaat in luchtwassystemen als afvalproduct. De teler gebruikt een oude spuit voor het uitrijden van het spuiwater. Overigens reinigt hij de tank en spuitstukken na elke beurt grondig, omdat het bijtende middel het metaal anders aantast.

Geringe dosering geeft al voordeel

De bijtende ammoniakkracht is ook het succes van de toepassing bij onkruidbestrijding en bladvertering. Het snel verteerde blad vermindert tevens de schurftdruk in de boomgaard. Vanwege de aanscherping van toegestane beschermingsmiddelen zocht Van Wijk naar een alternatief. Spuiwater is een legaal middel binnen de Mestwet en bespaart een duurder gewasbeschermingsmiddel. Wel waakt de teler voor een afgewogen mix met water: „Bij het experimenteren bleek dat je bij een te hoge dosering de knoppen van de bomen kunt verbranden. Daarom doseren we voorzichtig, maar dan nog ervaren we de voordelen.”

Waardevolle voedingsstoffen

Naast de krachtige afbrekende eigenschap herbergt het bijna reukloze spuiwater relatief veel stikstof. Dankzij die meststof hoeft Van Wijk veel minder mest uit te rijden. Dat scheelt meststof en geld.

Belangrijk is dat uw ideeën ten minste aan één van de volgende twee criteria voldoen:

- er is sprake van vernieuwing
- er is bereidheid om te investeren

Meer weten? Kijk op: www.innovatiefondsvoortelers.nl

Ook is gebleken dat andere aanwezige stoffen, zoals zwavel en ijzer, het gebruik van spuiwater extra waarde geven. In het praktijknetwerk heeft hij inmiddels zeven experimenten voor verschillende doeleinden uitgevoerd. Kansen voor doorontwikkeling ziet Van Wijk wel: „We willen ook kijken naar de mogelijkheden van bloedluisbestrijding, bladvoeding en fertigatie op zoveel mogelijk verschillende appel- en perenrassen.”

Wim van Wijk

'Jammer dat we Movento zo vroeg in moesten zetten'

Afgelopen seizoen heeft Slabbekoorn stevig ingezet om bloedluis op het betreffende probleempceel de kop in te drukken. Zo is er voor de bloei (20 maart) al met Pirimor® gespoten. „Hoewel het een mooie en zonnige dag was, is het resultaat me toch niet meegevallen”, zo blikt de fruitteiler daarop terug. „Misschien was de temperatuur niet hoog genoeg voor een goede werking. Daardoor is de klap eigenlijk niet hard genoeg geweest.”

De tweede bespuiting met Movento voerde Slabbekoorn op 1 mei uit. „Dat was laat vanwege het koude weer in april... en misschien zelfs wel iets te laat, want op het hout was alweer flink wat bloedluis te vinden”, zo gooit hij nog maar eens vraag op. Volgens adviseur Goeree zou eerder spuiten echter onverstandig zijn geweest omdat de scheutgroei toen nog niet op gang was. „1 mei was zelfs nog aan de vroege kant, omdat de bomen eigenlijk pas in de twee en derde week van mei goed op gang kwamen. En dat is toch cruciaal voor een goede werking van Movento: de sapstroom moet goed op gang zijn.”

Volgens Goeree was de inzet van Movento het afgelopen jaar sowieso eerder te vroeg dan te laat. „Telers die vroeg hebben gespoten, konden na veertien dagen vaak alweer aan de bak met Movento. Die tweede bespuiting was in veel gevallen al rond half mei uitgewerkt, terwijl de nuttige insecten door het koude weer pas laat in juli goed op gang kwamen. In die twee tussenliggende maanden hebben we een flinke toename van bloedluis gezien. Achteraf gezien hebben we Movento dus eigenlijk te vroeg in moeten zetten.”

Ook bij Slabbekoorn was de aansluiting tussen Movento en de biologie maar zeer matig. „De tweede en derde pluk Jonagold waren nog wel goed, maar in de vierde pluk was al volop bloedluis aanwezig”, aldus de fruitteiler.

Hoge bloedluisdruk

Door de hoge einddruk en het warme najaar is bloedluis nu al weer prominent aanwezig, zo blijkt tijdens een rondgang door de boomgaard. „Het is daarom te hopen dat we een beetje een normaal jaar krijgen waarin bespuitingen goed op elkaar en op de biologie aansluiten”, zo blikt Goeree alvast vooruit. Welke strategie het beste zal passen om bloedluis de kop in te drukken, is volgens de adviseur nu (begin maart, red.) nog niet te zeggen. Wat wél zeker is, is dat Movento hierbij een prominente rol zal gaan spelen...

Pirimor® is een geregistreerd handelsmerk van Syngenta Crop Protection

Fruitteler Rudi Slabbekoorn controleert een van zijn percelen Jonagold op bloedluis. Op de takken onderaan de bomen blijven flink wat levende luizen in de oude kolonies te zitten. „Als straks alles weer op gang komt zullen we scherp op moeten letten hoe de luizen zich ontwikkelen en of er een bespuiting voor de bloei noodzakelijk is”, zo blikt hij alvast vooruit.

Rudi Slabbekoorn (links) is fruitteiler in Driewegen (Zld.). Hij teelt 9 hectare peer (Conference, Doyenne du C. en Triomphe de Vienne) en 4 hectare appel (Jonagold). Andries Goeree is adviseur fruitteelt bij De Witte Agro.

'Ethrel prima basis voor een stabiele en veilige vruchtdunning'

Het afgelopen seizoen voerde DLV Plant een vruchtdunningsproef uit in peer. Daaruit blijkt onder meer dat Ethrel een prima basis is voor een stabiele en veilige vruchtdunning. DLV-adviseur René Bal licht de resultaten toe en geeft tips over een goede toepassing.

Chemische vruchtdunning en bloemknopbevordering; het blijven lastige onderwerpen voor fruittelers. De resultaten zijn namelijk erg afhankelijk van het weer en er zit een zeker risico in van overdunning. Toch denkt DLV-adviseur René Bal dat het gebruik van een chemisch dunmiddel direct na de bloei een belangrijke bijdrage kan leveren aan een veilige en stabiele vruchtdunning. In appel is daar al vele jaren ervaring mee opgedaan. In peer is die ervaring nog maar klein, vooral omdat er pas sinds 2013 middelen hierin toegelaten zijn.

Om meer ervaring op te doen met vruchtdunning in peer in het algemeen en met de daarvoor beschikbare middelen in het bijzonder, heeft DLV Plant het afgelopen seizoen een proef uitgevoerd in Conference. Hierin zijn vier verschillende middelen - voor vruchtdunning, groeiregulatie en stimulering van bloemknopvorming - opgenomen, waarvan er op dit moment nog maar twee zijn toegelaten: Ethrel-A en Exilis®. De resultaten van de proef zijn weergegeven in grafiek 1.

Ethrel-A: stabiel en veilig

De eerste conclusie van de proefresultaten is dat chemische vruchtdunning in 2014 niet echt nodig is geweest. In combinatie met de zeer sterke juni-ruï zijn alle proefobjecten zelfs wat onder het optimum van 120 vruchten per boom (bij 3,5 x 1,5 m aanplant) uitgekomen. Oorzaak van deze te grote dunning was volgens Bal het koude weer tussen de bloei en de vruchtruï (zie grafiek 2). „Toen we de middelen net na de bloei toepasten, werden deze lage temperaturen nog niet voorspeld. Als we dat wél hadden geweten, dan hadden we lagere doseringen en misschien zelf wel andere combinatie toegepast. Nu was het allemaal iets teveel van het goede.”

Niettemin geeft de proef wel mooi weer hoe de middelen - met verschillende werkingsmechanismen - reageren op grillig voorjaarsweer met lage temperaturen. Zo hebben de objecten met Ethrel-A het nog relatief goed gedaan met gemiddeld 100 tot 110 vruchten per boom. Volgens Bal toont dit aan dat Ethrel - bij een enkele toepassing - een relatief zacht middel is dat niet

snel voor overdunning zorgt. „Het is daarom een prima basismiddel voor een stabiele en veilige vruchtdunning”, zo vindt hij.

Ethrel-A kan volgens de adviseur het beste een volle week na de bloei worden toegepast. In de praktijk is er afgelopen seizoen veel gekozen voor drie toepassingen met telkens een interval van een week. De dosering is dan: 0,25 - 0,15 - 0,1 l/ha. De temperatuur heeft zoals gezegd een grote invloed op de werking van het middel. 18 tot 22°C is ideaal. Bij lagere temperaturen wordt het hormoon minder snel en minder goed opgenomen in de boom en is de werking zwakker, bij hogere temperaturen kan deze juist weer te agressief werken. Volgens Bal is dit enigszins te 'compenseren' met een wat hogere (+25%) of lagere dosering (-25%), mits het temperatuurverloop tijdens en na de bloei goed wordt gevolgd.

Sterke bloemknoppen

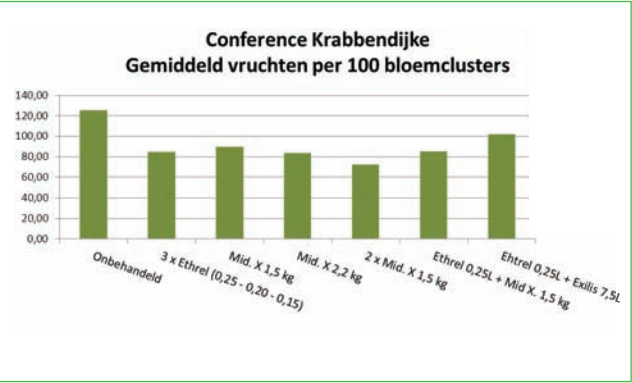
Hoewel seizoen 2015 nog moet beginnen, verwacht Bal dat veel telers straks een chemische vruchtdunning in peren - en dan met name in Conference - zullen overwegen. „We hebben een lang en warm najaar gehad. Je mag dus verwachten dat de bloemknoppen behoorlijk sterk zullen zijn. Bovendien zijn de bomen na de pluk lang groen gebleven, waardoor ze veel energie op hebben kunnen bouwen. De basis ziet er dus goed uit. En daarbij kan chemische vruchtdunning een zeer welkome maatregel zijn.”

Exilis® is een geregistreerd handelsmerk van Fine Agrochemical Ltd.

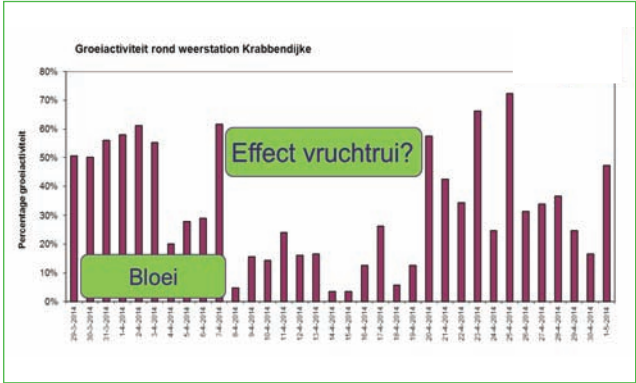

René Bal is adviseur fruitteelt bij DLV Plant

Grafiek 1: Resultaten vruchtdunningsproef 2014

Grafiek 2: Temperatuurverloop tussen bloei en juni-ruï (2014)

Luna PRIVILEGE:

Sterke en langdurige bescherming tegen meeldauw

Luna staat voor een nieuwe generatie van fungiciden, gebaseerd op fluopyram. Deze werkzame stof biedt oplossingen tegen een zeer breed spectrum aan schimmels in een groot aantal gewassen. In appel en peer is fluopyram vooral zeer effectief tegen meeldauw.

Fluopyram

De werkzame stof fluopyram heeft een aantal unieke eigenschappen. Het beschermt langdurig blad, vruchten en bloemen doordat een gedeelte van de werkzame stof op het oppervlak aanwezig blijft en kleine hoeveelheden actieve stof over langere tijd blijven doordringen in het blad. Fluopyram werkt opwaarts systemisch; dat wil zeggen dat herverdeling van de actieve stof plaatsvindt in het blad door de houtvaten (xyleem transport). Ook is er een duidelijke translaminare effectiviteit, waardoor ook niet-behandelde plantendelen goed worden beschermd.

Meeldauw

Luna PRIVILEGE is zeer effectief tegen echte meeldauw en heeft een nevenwerking tegen schurft. Een primaire meeldauwinfectie kan ontstaan vanaf het tijdstip dat geïnfecteerde knoppen uitlopen, meestal vanaf half april. Luna Privilege remt deze sporulatie en beschermt vooral preventief het nieuwe blad.

Resistentiemanagement

De resistentiemanagementstrategie is gebaseerd op de FRAC-aanbevelingen. Het gaat hierbij om het beperken van het aantal toepassingen per jaar of per teeltcyclus. Verder is de algemene aanbeveling om af te wisselen met actieve stoffen met een ander werkingsmechanisme (geen actieve stoffen uit de FRAC- groep 7).

Toepassing in appel en peer

- Start op appel in het groene knopstadium met twee keer 0,15 l/ha Luna PRIVILEGE. Pas hierbij een interval van ca. 8 dagen toe. Het middel kan toegevoegd worden aan de schurftbestrijding. In peer kan wat later worden gestart (rond afbloei).
- Vervolgbehandelingen kunnen worden uitgevoerd met bijvoorbeeld 2-3 x 0,15 kg/ha Flint, toegevoegd aan de schurftbestrijding.
- Het tweede blok met Luna PRIVILEGE kan worden ingezet minimaal 42 dagen na de laatste behandeling uit het eerste blok.

DE KRACHT VAN LUNA PRIVILEGE

- Zeer sterke werking op meeldauw
- Ondersteunende werking op schurft
- Lange nawerking, ook van het nieuw gevormde blad
- Zacht voor het gewas, geen risico op verruwing
- Tot 4 toepassingen mogelijk (blokken van max. 2 toepassingen)
- Toegelaten in pitvruchten, vruchtbomen, vruchtbomonderstammen en druiven

'Meeldauw goed onder controle met strak spuitschema'

„Eerst zorgvuldig de meeldauwpluimen wegnippen en vervolgens een strak spuitschema aanhouden. Wie deze strategie volgt, hoeft in mijn ogen geen last te hebben van meeldauw”, zegt Teunis Timmerman in IJzendoorn (Gld.). Zelf start hij het seizoen standaard met twee keer Luna PRIVILEGE. „Daarmee ga ik elk risico op meeldauw uit de weg.”

„Tja... wat zal ik nog zeggen over seizoen 2014? Het is hoe dan ook een zeer mager jaar. Gelukkig heb ik de appels nog redelijk goed op 't hout kunnen verkopen. En ook niet onbelangrijk: technisch draait het bedrijf goed. Maar verder kijk ik liever vooruit naar komend seizoen. Dan is het weer nieuwe ronde, nieuwe kansen.” Teunis Timmerman zegt het allemaal met een glimlach. Hij laat zich duidelijk niet uit het veld slaan door de dramatisch slechte prijzen voor appel en peer.

Weinig problemen met ziekten en plagen

Voor wat betreft de ziekten en plagen was 2014 niet echt een moeilijk jaar, zo blikt Timmerman terug. Appelluis en perenbladvlo vroegen - zoals vrijwel elk seizoen - weer veel aandacht, maar grote problemen hebben beide niet veroorzaakt. „Met de huidige spuitschema's kunnen we deze plagen redelijk goed onder controle houden, al moet ik zeggen dat er op het eind van het seizoen wel wat luizen zijn overgeschoten. Maar tot problemen heeft het allemaal niet geleid.”

Ook meeldauw heeft op het bedrijf amper een rol van betekenis gespeeld. „En dat is vooral te danken aan het goede en brede middelenpakket dat we hiervoor beschikbaar hebben”, zo stelt Timmerman's vaste adviseur Jaco Roozendaal van AgroBuren. Volgens hem is meeldauw in appel prima onder de duim te houden, mits er op tijd - dat wil zeggen: in het roze knopstadium - wordt gestart met de bespuiting. Hij adviseert om te beginnen met twee keer Luna PRIVILEGE, met een spuitinterval van 10 dagen. „Daarmee wordt meeldauw niet alleen preventief bestreden, maar ook eventueel aanwezige meeldauw meteen stilgezet. Je begint daardoor zo schoon mogelijk aan het seizoen.”

'Meeldauw vooral niet laten komen'

Ook Timmerman vindt het belangrijk om meeldauw vooral niet 'te laten komen'. Dat begint wat hem betreft bij het zorgvuldig wegnippen van meeldauwpluimen. „Als je in de winter wat pluimen laat zitten, dan bouwt de ziekte-druk zich al vroeg in het voorjaar op. Met goed snoeiwerk kun je dat voorkomen”, zo stelt hij. Een nauwsluitend

Teunis Timmerman (links) is fruitteiler in IJzendoorn (Gld.). Hij teelt 12 hectare appel (Elstar en Rubens) en 6 hectare peer (Conference, Doyenne du C. en Triomphe de Vienne). Jaco Roozendaal is adviseur fruitteelt bij AgroBuren.

spuitschema, met eerst twee keer Luna PRIVILEGE en daarna een strak vervolgschema, is de volgende stap om meeldauw - definitief - onder controle te houden. Timmerman: „Vroeger wilde ik nog wel eens een spuitinterval oprekken of een bespuiting weglaten, maar dat doe ik niet meer. Ik heb de indruk dat de schimmel tegenwoordig ook bij temperaturen van iets onder de 15 graden al actief is. Dat vraagt dus des te meer om een stevige aanpak.”

'Effectieve bestrijding zwartvruchtrot vraagt om slimme middelenkeuze'

„Ja, ik denk dat telers het afgelopen jaar wel op hun hoede waren na de explosie van zwartvruchtrot in 2013. Met name telers met zwakkere percelen hebben de zaken over het algemeen goed aangepakt. Er waren misschien meer bedrijven die last hadden van zwartvruchtrot, maar het totale aantal aantastingen was aanmerkelijk minder dan in 2013.” Ferdy Tolhoek blikt kort terug op 2014, een teeltjaar waarin zwartvruchtrot zich pas laat - veelal in augustus - manifesteerde. Volgens hem hebben telers echter alert gereageerd met een passend spuitschema - dat wil zeggen: een licht, matig of zwaar bestrijdingsschema, al naar gelang de ziektedruk. Ook hygiënemaatregelen, zoals het blad- en onkruidvrij houden van de zwartstroken, zijn volgens de adviseur goed en breed opgepakt. Daarnaast heeft een flink aantal bedrijven ook een vroege kalkstikstofgift toegepast om de hoeveelheid sporen te verminderen en zijn er meerdere maatregelen genomen om de bladvertering te bevorderen. „Al met al hebben telers de mogelijkheden om zwartvruchtrot tegen te gaan behoorlijk goed opgepakt”, aldus Tolhoek.

Praktijkproef met middelen

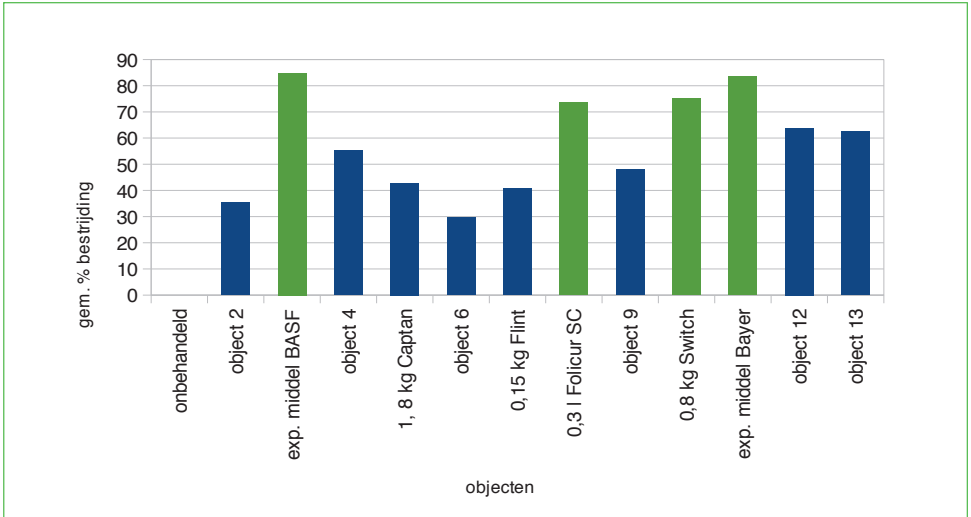
Om meer zicht te krijgen op de effectiviteit van de voor zwartvruchtrot beschikbare middelen, heeft de CAF het afgelopen seizoen een eigen praktijkproef uitgevoerd. Hierin zijn 12 verschillende middelen(combinaties) in een wekelijks doorspuit-schema van tien behandelingen (23 april - 26 juni) met elkaar vergeleken. In de proef is zowel naar de bestrijding op de bladeren als op de vruchten gekeken (zie grafiek). Wat volgens Tolhoek als eerst opvalt is dat de basisfungiciden met een nieuw captan-etiket in het proefveld niet sterk genoeg waren om zwartvruchtrot goed te kunnen bestrijden. „Aanvullingen in de bestrijding van zwartvruchtrot zijn daarom zeker nodig”, zo stelt hij. Verder had hij ook van Strobilurine-houdende middelen zoals Flint wat meer verwacht. „Dat zal voor een aantal telers en ook adviseurs een belangrijke eye-opener zijn, want deze middelen zijn de afgelopen jaren regelmatig ingezet tegen de ziekte”, zo weet de adviseur vanuit de praktijk. Daarentegen blijkt dat 'good old' Folicur SC (*obj. 8.*) het juist weer opmerkelijk goed doet tegen de schimmel. Als beste middelen tegen zwartvruchtrot komen echter Switch® (*obj. 10.*) en twee nog niet toegelaten middelen van Bayer (*obj. 11.*) en BASF (*obj. 3.*) naar voren. Deze halen een gemiddelde bestrijding op de vruchten van resp. 75, 84 en 85 procent. Het nog niet toegelaten middel van Bayer is een samenvoeging van de wél toegelaten middelen Luna PRIVILEGE en Folicur. „Door deze twee losse componenten samen te voegen kun je dus dezelfde resultaten halen als met het nog niet toegelaten middel. Samen met Switch zullen Luna PRIVILEGE en Folicur dan ook een belangrijke plaats innemen binnen onze advisering voor 2015”, zo stelt Tolhoek.

Op tijd beginnen

Als tips voor komend seizoen geeft hij graag nog mee om vooral tijdig te starten met de zwartvruchtrotbestrijding. Dat wil zeggen: zodra de jonge vruchtbeginsels tevoorschijn komen. „Wacht niet tot je de eerste symptomen ziet, want dan ben je te laat”, zo voegt hij er nadrukkelijk aan toe. Ook wijst Tolhoek erop dat regen een enorm snelle en grote verspreiding van sporen kan veroorzaken, zowel nieuw als vanuit de epifytische fase. Het waarschuwingsmodel Stemphy kan hierbij een goede ondersteuning bieden. „Als teler moet je er - zeker bij broeierig en regenachtig weer na een periode van droogte - meteen bovenop zitten met een zo krachtig mogelijk middel”, zo besluit de adviseur.

Ferdy Tolhoek is adviseur fruitteelt bij CAF

Switch® is een geregistreerd handelsmerk van Syngenta Crop Protection

Gemiddelde Stemphylium-bestrijding op vruchten (11 augustus 2014)

Veilig legen en spoelen met EasyFlow

Hol Spraying Systems biedt de Easy Flow sinds kort als optie aan op de stationaire chemicaliënmixer HSS CM 1000

De tank- en fustadapter zijn aan elkaar geklikt; het middel wordt veilig en emissievrij in de tank gebracht.

De tank- en fustadapter als losse elementen

Bayer CropScience introduceert een nieuw systeem om veilig en emissievrij middelen in de tank te brengen: EasyFlow. Hol Spraying Systems uit Meteren (Gld.) was meteen enthousiast en biedt het nu al aan op een stationaire chemicaliënmixer.

Het EasyFlow-systeem bestaat uit twee adapters. Een vaste adapter wordt op de tank gemonteerd (tankadapter), een tweede adapter wordt op het fust gedraaid (fustadapter). Zijn deze twee los van elkaar, dan is zowel de tank als het fust vloeistofdicht afgesloten. Pas als de fust- en tankadapter aan elkaar worden geklikt, ontstaat er een verbinding en kan door de aansluiting te verdraaien de vloeistof in de tank lopen. Met EasyFlow kunnen cans zowel geheel als gedeeltelijk worden geleegd. Eventuele seals hoeven niet vooraf verwijderd te worden; dat gebeurt tijdens het verdraaien in de adapter. Ook het spoelen van fust gebeurt volledig in de adapters. Als cans slechts gedeeltelijk worden geleegd, dan kunnen de tankadapter en de buitenzijde van de fustadapter met water worden gespoeld.

'Mooi instrument voor de praktijk'

„Het mooie van EasyFlow is dat deze toepasbaar is op alle bestaande en nieuwe veld- en boomgaardspuiten. Verder kan alle gangbare fust met 63 mm schroefdraad, zowel met als zonder seal geleegd en gereinigd worden. Daarmee is het systeem een heel mooi instrument voor de praktijk”, zegt Hendrik Hol van Hol Spraying Systems. Hij biedt de Easy Flow sinds kort als optie aan op de stationaire chemicaliënmixer HSS CM 1000. „Maar als klanten dat willen kunnen we het systeem natuurlijk ook kant-en-klaar op de boomgaardspuit monteren”, zo voegt hij er graag aan toe.

Zien hoe EasyFlow in de praktijk werkt? Bekijk het filmpje op: <http://youtu.be/fd0SXh1fzdA>

Serenade: de natuurlijke keuze in kleinfruit

Serenade is een nieuw fungicide gebaseerd op een van nature in de bodem voorkomende bacteriestam, *Bacillus subtilis* 713. Serenade heeft een brede werking tegen schimmels, zoals Botrytis en meeldauw. Daarnaast heeft het ook een direct bio-stimulerend effect op de plant. Serenade is toegelaten in zowel bedekte als onbedekte teelt van alle kleinfruitgewassen.

Proefresultaten

Serenade is een aantal jaren getest in aardbeien. De beste resultaten in deze teelt zijn bereikt met het vervangen van de laatste chemische fungicidenbespuitingen door Serenade. De gebruikte schema's in aardbeien zijn goed vergelijkbaar met die in bramen en frambozen. Ook in rode bessen is onderzoek gedaan met Serenade. Hieruit is gebleken dat het middel een goede bijdrage kan leveren aan de bestrijding van vruchtrot. Ook de houdbaarheid van de bessen tijdens de bewaring was goed (bij inzet van chemische middelen tijdens de bloei, gevolgd door Serenade in de zomer).

Het resultaat van de bestrijding is vergelijkbaar met een geheel chemisch schema, maar de residugehaltes en het aantal residuen bij de oogst kunnen met Serenade flink gereduceerd worden. Daarnaast kan door vervanging van chemie in het schema de totale milieubelasting verminderd worden.

Inzetbaarheid

Serenade heeft een wachttijd van nul dagen. Het middel kan daarom tot op de dag van de oogst worden ingezet. Verder vereist Serenade geen driftreducerende maatregelen, heeft het geen effect op nuttige insecten en bestuivers en is het niet resistentiegevoelig. Het middel past daardoor optimaal in een geïntegreerde teelt.

Dosering: 5 l/ha

Advies in kleinfruit

Adviesschema ziektebestrijding bramen en frambozen

Bloemknoppen	Volle bloei	Afbloei/eerste vruchten	Pluk
Afwisseling chemische middelen ter bestrijding vruchtrot			

Adviesschema ziektebestrijding in bessen

Bloemknoppen	Volle bloei	Afbloei	Zomerperiode	Pluk
Afwisseling chemische middelen ter bestrijding vruchtrot				Afsluiten met chemie

Opmerkingen voor gebruik

- start het totale meeldauw- en vruchtrotbestrijdingsschema met chemische fungiciden tijdens de bloei van bramen, frambozen en bessen
- braam en framboos: zet Serenade vlak voor en tussen de pluk in
- bessen: zet Serenade in gedurende de zomerperiode

De kracht van Serenade

- Brede werking tegen veel schimmels zoals Botrytis en meeldauw
- Werking op basis van verschillende werkingsmechanismen
- Veiligheidstermijn: nul dagen
- Sleutelproduct in resistentie- en residumanagement

'Uitstekende resultaten tegen vruchtrot in rode bes'

„Toen we Serenade twee jaar geleden voor het eerst in een bewaarproef met rode bes meenamen, was ik eerlijk gezegd best wel wat sceptisch. Kon een biologisch middel zich wel meten met de bewezen chemische alternatieven...? En is de betrouwbaarheid en effectiviteit van zo'n 'vreemd' middel wel goed genoeg voor grootschalige inzet...?

CAF-adviseur Geert van Gessel herinnert zich nog goed hoe hij aanvankelijk tegen nieuwkomer Serenade aankeek. „Zo'n nieuw biologisch middel was toch beetje een vreemde eend in de bijt. We waren gewend om uitsluitend chemische middelen in te zetten tegen ziekten en plagen. Daarvan kunnen we tegenwoordig aardig goed inschatten wat de mogelijkheden en onmogelijkheden ervan zijn. Van het biomiddel Serenade wisten we maar heel weinig en de effectiviteit op schimmels was voor ons nog een groot vraagteken.” Nu, twee jaar later, is de aanvankelijke scepsis volledig weg en is Van Gessel zelfs behoorlijk enthousiast over Serenade. Reden hiervoor zijn de uitstekende proefresultaten met het middel tegen vruchtrot in bessen. „Daarin kwamen de objecten met Serenade bijna altijd als beste uit de bus”, aldus Van Gessel.

Bewaar- en residuproeven

De bewaar- en residuproeven - waarbij de focus lag op de bestrijding van vruchtrot (*Botrytis*) - zijn de afgelopen twee jaar uitgevoerd bij kleinfruitbedrijf Van Garderen in Schalkwijk (U.). Doel was om te kijken welke middelen(combinaties) bij lange bewaring van rode bessen (vanaf ca. februari) de beste en meest zekere bestrijding van Botrytis geven. Daarnaast

is gekeken naar het residuprofiel van de verschillende schema's, waarbij een residuloos middel als Serenade uiteraard een zeer welkome partner is. Hoewel de resultaten van het tweede proefjaar nog verder uitgewerkt moeten worden, durft Van Gessel al wel te stellen dat Serenade het in beide testjaren zeer goed gedaan heeft in verschillende spuitschema's. Schema's waarin Serenade is meegenomen - vooral in de laatste weken voor de oogst, maar ook tijdens de bloei - scoren telkens beter dan de zuiver chemische schema's. Van Gessel benadrukt dat vooral de combinatie chemie/Serenade erg goed werkt. „In feite doet de chemie het voorwerk en maakt Serenade de laatste weken voor de oogst perfect af.”

Omdat de praktijk nog weinig ervaring heeft met de inzet van Serenade, wil Van Gessel het komend seizoen beetje bij beetje introduceren bij kleinfruitelers. „Hoewel de resultaten tegen vruchtrot zonder meer overtuigend zijn, blijft het afwachten hoe telers op het biologische middel reageren. Chemie is vertrouwd en met een slim schema kunnen je nog steeds aan de gestelde residu-eisen voldoen, al is dat niet altijd even makkelijk. Ook denk ik dat telers bij de lange bewaring - die toch behoorlijk kostbaar en risicovol is - voor zekerheid gaan. Ik denk dat Serenade zeker een plek krijgt in kleinfruit, maar met welke vaart dat gaat is nog moeilijk in te schatten”, aldus Van Gessel.

'Telers kunnen er zo mee aan de slag'

De beste plek voor Serenade is volgens de adviseur tijdens de afbloei (alleen Serenade) of in afspuitschema's (afgewisseld met chemie). Hierbij wordt ook meteen geprofiteerd van de goede meeldauwwerking van het middel. Omdat Serenade een bedekkingsfungicide is moet het middel goed op de bes komen. Spuiten bij droog weer - liefst 's ochtend of 's avonds - geeft meestal het beste resultaat. „Eigenlijk wijkt de toepassing van Serenade maar weinig af van de gangbare chemie. Telers kunnen er dus zo mee aan de slag”, zo vat Van Gessel de praktische kant van het middel samen.

Bekijk het filmpje over Serenade in bessen op <https://youtu.be/dLJKkS0U9bk>

Kleinfruitteler Anco van Garderen in Schalkwijk (U.) bekijkt samen met Geert van Gessel (CAF) de resultaten van een bewaar- en residuproef waarbij verschillende spuitschema's tegen vruchtrot zijn ingezet. Uit de proef - die voor het tweede jaar loopt - komt duidelijk naar voren dat het nieuwe biologische middel Serenade een belangrijke aanwinst is in de strijd tegen vruchtrot (*Botrytis*), met name bij langere bewaring. En zeker zo belangrijk: het middel laat geen enkel residu op het product achter.

Suzuki-fruitvlieg: nog heel veel vragen...

In andere media wordt hij al 'Mister suzuki-fruitvlieg' genoemd. En dat is niet zo vreemd, want PPO-onderzoeker Herman Helsen is hét aanspreekpunt als het om dit kleine, maar behoorlijk angst-aanjagende vliegje gaat. Het afgelopen jaar hebben vrijwel alle zacht- en steenfruittelers ermee te maken gehad. „En de kans is heel reëel dat dat dit jaar weer gaat gebeuren”, aldus Helsen.

Zijn telers zich bewust van de dreiging?

„Ja, telers weten heel goed dat de suzuki-fruitvlieg wel eens een heel groot probleem kan worden als we hem niet van alle kanten aanpakken. Vrijwel alle zacht- en steenfruittelers hebben er het afgelopen jaar schade door ondervonden. Het is daardoor een collectief probleem geworden waar iedereen zich zeer bewust van is. Het feit dat telers zich nu zelf al melden met ideeën voor mogelijke bestrijding is tekenend daarvoor.”

Herkennen telers de schade die het vliegje veroorzaakt?

„Ja, de schade van rottend en lekkend fruit herkennen ze meestal wel. Maar veel moeilijker is om de daaraan voorafgaande eileg te herkennen. Het vrouwtje van de suzuki-fruitvlieg legt via haar legboor eitjes in de vruchten. Hierdoor ontstaat een klein gaatje (zie foto linksonder). Uit dit gaatje komen twee zeer kleine sprietjes. Dit zijn luchtpijpjes van de eieren. Die sprietjes zijn alleen met een loep te zien. Wil je schade dus in een vroeg stadium herkennen, dan moet je regelmatig monitoren en heb je echt een loep nodig.”

Het grootste probleem zit dus bij de kersenteelt?

„Bij kersen en blauwe bessen zie ik de grootste problemen. En ik merk ook dat vanuit deze sectoren heel hard wordt meegedacht over oplossingen. Kersentelers kijken nu naar mogelijkheden om fijnmazige netten te plaatsen die de vliegjes tegenhouden. Ter ondersteuning daarvan proberen we zoveel mogelijk informatie over de levenswijze van de vlieg te verzamelen. Waar overwinteren de vliegen? Wanneer komen ze in het voorjaar naar de kersenboomgaard? Dat soort vragen. Verder bestuderen we - deels met andere experts in Europa - de mogelijkheden van biologische bestrijding.”

Tot slot: wat verwacht u van komend seizoen? Slaat de suzuki-fruitvlieg opnieuw hard toe?

„Dat is gewoon heel lastig te voorspellen... Wat we weten is dat we afgelopen seizoen met gigantische aantallen zijn geëindigd en dat we het beestje ook nu al weer regelmatig vinden. We moeten dus zeker rekening houden met nieuwe aantastingen - en misschien zelfs erger dan dat. We hebben nog teveel vragen en te weinig antwoorden om gerichte voorspellingen te doen. Vooralsnog is het dus hopen dat het meevalt...”

Tracer® is een geregistreerd handelsmerk van Dow AgroSciences

In de rubriek Mens & Werk laten we mensen aan het woord die zich op een bijzondere manier inzetten of verdienstelijk maken voor hun vak (en vakgenoten). Dit jaar - 2015 - richten we ons op onderzoeksinstellingen. Met welke thema's houden zij zich bezig? En: wat zien zij als grootste knelpunten? In deze aflevering: Herman Helsen, onderzoeker entomologie bij Wageningen UR/PPO Randwijk.

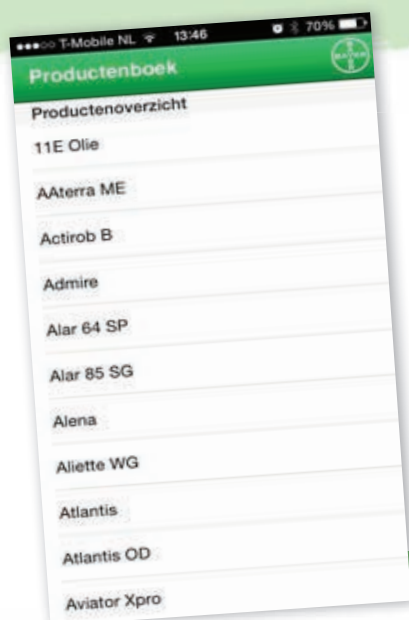
Vruchtschade in kersen

Mannetje van suzuki-fruitvlieg

Poppen en larven op rode bes

Nieuwe versie van de Productenboek-app

De productenboek-app die sinds enkele jaren beschikbaar is voor smartphones en tablets is geüpdatet. In de versie voor 2015 is onder andere het onlangs nieuw geregistreerde product Serenade opgenomen.

Via de app kunt u snel door het productenboek bladeren en de beschikbare informatie in het productenboek digitaal opzoeken. Op deze wijze is het mogelijk de informatie snel beschikbaar en op ieder moment en iedere locatie bij de hand te hebben! Via tablet, I-pad, Android smartphone en I-phone kunt u deze app offline benaderen.

QR code Android

QR code Iphone

De app is verkrijgbaar via de App Store en de Google Play Store. Download hem nu! Op deze manier heeft u deze informatie altijd en snel beschikbaar!

Services

„Eerst zorgvuldig de meeldauwpluimen wegknippen en vervolgens een strak spuitschema aanhouden. Wie deze strategie volgt, hoeft geen last te hebben van meeldauw.“

Teunis Timmerman, fruitteler in IJzendoorn en Jaco Roozendaal, adviseur bij AgroBuren

„Telers hebben alert op zwartvruchtrot gereageerd met een passend spuitschema - dat wil zeggen: een licht, matig of zwaarbestrijdingsschema, al naar gelang de ziekte-druk.“

Ferdie Tolhoek, adviseur fruitteelt bij CAF

„We hebben een lang en warm najaar gehad. Je mag dus verwachten dat de bloemknoppen behoorlijk sterk zullen zijn. De basis voor dit seizoen ziet er dus goed uit.“

René Bal, adviseur fruitteelt bij DLV Plant

„Het afgelopen jaar hebben vrijwel alle zacht- en steenfruittelers met de suzuki-fruitleg te maken gehad. En de kans is heel reëel dat dat dit jaar weer gaat gebeuren.“

Herman Helsen, onderzoeker entomologie bij Wageningen UR/PPO Randwijk

COLOFON

Concept en realisatie:

- Bayer CropScience SA-NV

Vormgeving en opmaak:

- Claudia Roorda

Fotografie:

- Bayer CropScience SA-NV

Drukwerk:

- HH Global

Dit is een uitgave van:

Bayer CropScience SA-NV
Energieweg 1
P.O. Box 231
NL-3640 AE Mijdrecht

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Science For A Better Life

Terug in de tijd

Nederland, 11 oktober 1939. 'In de Beemster is men bezig met het plukken van winterfruit, waarvan een gedeelte langs en over de weg groeit. De appelplukkers aan de arbeid, de houten ladders staan zelfs op de rijweg.'

Foto: Nationaal Archief/Spaarnestad Photo/ANP/Polygoon

Puzzel mee en win een diner voor twee!

Houdt u van lekker eten en drinken in een goed restaurant?

Los dan de onderstaande woordzoeker op!

Uit de goede inzendingen worden drie winnaars getrokken.

Zij krijgen elk een dinerbon ter waarde van € 150.

De woorden hieronder zitten horizontaal, verticaal en diagonaal in alle richtingen in de puzzel verstopt. Ze kunnen elkaar overlappen. Zoek ze op en streep ze af. De overgebleven letters vormen achter elkaar gelezen de oplossing.

APPEL
BESSEN
BLOESEM
BOOMGAARD
BOTRYTIS
DOYENNE
ELSTAR

ETHREL
FRUITMOT
GALA
INSECT
JUNAMI
KERS
LUIS

MEELDAUW
MIJT
NECTRIA
OOGST
PEER
PRUIM
SCHIMMELS

SEIZOEN
SPINT
TELER
VLO
VRUCHT
WANTS

BON

Naam:

Adres:

Postcode/ Plaats:

Aantal hectare appel en peer:

De oplossing van de woordzoeker is:

Stuur de ingevulde bon uit deze krant in een ongefrankeerde envelop naar:

Bayer CropScience SA-NV

T.a.v. Jessica Biermann

Antwoordnummer 55074 - 3640 WB Mijdrecht

Actievoorwaarden:

Deze prijsvraag loopt van 1 t/m 30 april 2015. Uit de goede inzendingen worden drie prijswinnaars getrokken. Deze prijswinnaars krijgen tussen 1 en 15 mei bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

S E D O Y E N N E O Z I E S
R N E S S E B E N V A E T I
D W U A D L E E M T L N H T
P T E E O R E S C S I O R Y
R I J H E F N A E T P N O E R
U M S C R I S A S N O E L T
I E A U U N R I G G A L A O
M W P E I R U R S M K W I J B
K O P P T L V T E P O G E W
S L E M M I H C S L A O S B
E E L S O C K E R S E H B E
R R M I T J U N A M I T N G

.....,
.....
.....

© www.puzzelpro.nl